

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องข้อจำกัดในการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อจำกัดในการดำเนินการตามนโยบายการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนตลอดจนอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่จะเกิดขึ้นมาภายหลัง ศึกษาเงื่อนไขข้อจำกัดของระบบราชการ/ระบบเอกชน และศึกษาข้อจำกัดด้านเศรษฐกิจ สังคม ที่มีผลต่อโครงการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อที่จะได้ข้อมูลพื้นฐานที่จะใช้เป็นประโยชน์และใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง ข้อจำกัดให้เอื้อต่อการดำเนินการปลูกป่าภาคเอกชนต่อไปในอนาคต

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาดำเนินงานของผู้ปลูกป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้ดำเนินการปลูกป่าภาคเอกชน

ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นเอกชนรายบุคคล ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับการศึกษาปริญญาตรี ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่อาชีพหลักรับจ้าง ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่มีอาชีพรองเกษตรกรรม ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000-50,000 บาท

ลักษณะการดำเนินการในปลูกป่าภาคเอกชน

ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ได้รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแล้ว ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ที่ได้รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแล้ว ได้จัดทำดวงตราประจำสวนป่า ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ยังไม่ทำไม้ออกจากสวนป่า เนื่องจากยังไม่แน่ใจในราคาของไม้ ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ที่ทำไม้ออกจากสวนป่าแล้วจำหน่ายเป็นไม้ท่อน

- พื้นที่ปลูกป่า ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ดำเนินการปลูกปลูกสร้างสวนป่าเอกชนในพื้นที่ 11-50 ไร่

- **ลักษณะการถือครอง** ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ใช้เอกสารที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง ประเภทโฉนด หนังสือรับรองการทำประโยชน์ หรือหนังสือแสดงสิทธิครอบครอง เป็นเอกสารในการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่มีที่ดินมากกว่า 2 แปลง

ลักษณะการลงทุน

ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการดำเนินการปลูกสวนป่า ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนเงินทุนดำเนินการจากทางราชการ

ความรู้ด้านกฎหมายเกี่ยวกับการปลูกสวนป่า

ประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่มีข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้องว่ามีความเหมาะสมปฏิบัติได้

ข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับผู้ประกอบการ

ความไม่ต่อเนื่องสอดคล้องระหว่างนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่ดินบางประเภทชนิดพันธุ์ไม้บางชนิดไม่สามารถนำมาขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ ราคาของผลผลิตถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ ภาระค่าใช้จ่ายและการดูแลรักษาดวงตราในกรณีมีสวนป่าหลายแปลง การปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้องในกรณีประกอบกิจการอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และประชากรผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ ยังไม่มีความมั่นใจในผลตอบแทนที่จะได้รับจากการทำสวนป่า เอกชน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

สมมติฐานของการศึกษาครั้งนี้ คือ นโยบายส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน กฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของระบบราชการ เงื่อนไขด้านสังคม เศรษฐกิจของเอกชน เป็นข้อจำกัดในการดำเนินการปลูกป่าภาคเอกชน โดยสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1 นโยบายส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน กฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของระบบราชการ มีความไม่ต่อเนื่อง และสอดคล้องกันซึ่งเป็นข้อจำกัดของการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน ดังนี้

- ประเด็นที่ดินที่ใช้ในการดำเนินการปลูกสวนป่า ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรและเอกชนรายย่อย โดยใช้เอกสารที่ดินประเภทต่างๆ ตามที่ระเบียบกรมป่าไม้วางด้วยการเบิกจ่ายเงิน โครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ พ.ศ. 2542 กำหนดแล้ว มีเกษตรกรและเอกชนรายย่อย ที่ใช้เอกสารที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินประเภท ส.ป.ก. 4-28 และ ส.ป.ก. 4-28 ก. จำนวนหนึ่งใช้เป็นเอกสารในการเข้าร่วมโครงการฯ เมื่อผู้ร่วมโครงการฯ ดังกล่าวมีความประสงค์จะนำ

สวนป่าที่ได้ดำเนินการปลูกไม้เศรษฐกิจ ไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าเพื่อการค้า ปรากฏว่าไม่สามารถขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ โดยอ้างเหตุผลว่า เอกสารส.ป.ก. 4-28 และ ส.ป.ก. 4-28 ก. เป็นเพียงเอกสารที่แสดงว่าเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัด ให้ได้รับที่ดินตามกฎหมายปฏิรูปที่ดินหากปรากฏว่าภายหลังสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ได้ออกเอกสารอนุญาตเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดิน เอกสารประเภท ส.ป.ก. 4-01 และ ส.ป.ก. 4-01 ก. เกษตรกรและเอกชนรายย่อยก็สามารถไปดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าต่อไปได้ แต่หากปรากฏว่าสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมไม่ได้ดำเนินการออกเอกสารเข้าทำประโยชน์ในเขตปฏิรูปที่ดินให้ เกษตรกรและเอกชนรายย่อยจะดำเนินการอย่างไรต่อไปในอนาคต ที่ได้คาดหวังไว้จากการส่งเสริมของหน่วยงานรัฐตามวัตถุประสงค์เพื่อสร้างงานและอาชีพ ที่มั่นคงแก่ราษฎรให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

- ประเด็นชนิดพันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูกในการดำเนินการปลูกสวนป่า ภายหลังจากที่ได้ดำเนินการส่งเสริมให้เกษตรกรและเอกชนรายย่อยปลูกสวนป่า โดยใช้ชนิดพันธุ์ไม้ที่อธิบดีกรมป่าไม้กำหนดจำนวน 38 ชนิด โดยให้ผู้ร่วมโครงการฯ เลือกตามความเหมาะสมของพื้นที่ ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละภูมิภาคในประเทศไทยมีไม้เศรษฐกิจมีค่าขึ้นอยู่ตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่แตกต่างกันออกไป เกษตรกรและเอกชนรายย่อยก็พิจารณาชนิดพันธุ์ไม้ที่เป็นไม้ประจำท้องถิ่น ที่เจริญเติบโตได้ดีและเป็น ไม้มีค่าทางเศรษฐกิจ เมื่อผู้ร่วมโครงการฯ ดังกล่าวมีความประสงค์จะนำสวนป่าที่ได้ดำเนินการปลูกไม้เศรษฐกิจ ไปขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าเพื่อการค้า ปรากฏว่าไม่สามารถขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ โดยพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 กำหนดให้ทำการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ที่เป็น ไม้หวงห้ามตามกฎหมายป่าไม้ ซึ่งตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 มาตรา 7 กำหนดไว้ว่า ไม้สัก ไม้ยางไม่ว่าจะขึ้นอยู่ ณ ที่ใดให้ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัตินี้ ในการดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 จึงดำเนินการได้เฉพาะที่ดินที่ได้ดำเนินการปลูกสวนป่าโดยใช้ไม้สักและ ไม้ยางเท่านั้น สำหรับไม้ชนิดอื่นให้กำหนดเป็นไม้หวงห้ามโดยประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา ไม้ชนิดอื่นที่มีชื่อพ้องกับชนิดไม้ที่ได้กำหนดเป็นไม้หวงห้ามตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 ที่ขึ้นอยู่ในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน ไม่ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ จึงไม่สามารถนำมาขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าได้ เกษตรกรและเอกชนรายย่อยที่ได้ดำเนินการปลูกสวนป่าไปแล้ว โดยไม่ได้ใช้ไม้ชนิดอื่นที่ไม่ใช่ไม้เป็น ไม้สักและ ไม้ยาง ทั่วประเทศมีเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะไม้สักและ ไม้ยางสามารถขึ้นได้ดีในเฉพาะบางภูมิภาคเท่านั้น และเกษตรกรก็ได้เลือกชนิดไม้อื่นๆ ตามความเหมาะสมปลูกไปแล้ว ใช้เงินทุนเป็นจำนวนมากในการดำเนินงาน จึงไม่สามารถเปลี่ยนชนิดพันธุ์ไม้เพื่อรองรับกับพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ได้ ถึงแม้ว่า

ไม้ชนิดอื่นนอกจากไม้สักและไม้ยาง ที่ปลูกในที่ดินที่มีเอกสารสิทธิ์ตามประมวลกฎหมายที่ดินเป็นทรัพย์สินส่วนควมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ไม่ถือว่าเป็นไม้หวงห้ามตามกฎหมายป่าไม้ การดำเนินการแปรรูปไม้หรือการดำเนินการทำอุตสาหกรรมต่างๆ ก็ยังคงอยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับ ว่าด้วยการควบคุมการแปรรูปไม้ตามพระราชบัญญัติป่าไม้

พระราชบัญญัติสวนป่าเป็นกฎหมายว่าด้วยสวนป่าเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการปลูกสร้างสวนป่า และให้ประชาชนมีงานทำและผลิตไม้เพื่อเป็นสินค้า แต่ในการตีความตามกฎหมายได้กีดกันเกษตรกรและเอกชนรายย่อย ที่ได้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าโดยใช้เอกสารที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประเภทว่า เอกสาร ส.ป.ก. 4-28 และ ส.ป.ก. 4-28 ก. และปลูกพันธุ์ไม้ตามบัญชีที่ส่งเสริมให้มีการปลูกที่ไม่ใช่ไม้สักและไม้ยาง ทำให้ไม่สามารถจะดำเนินการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า เพื่อเป็นการดำเนินการสวนป่าเพื่อการค้าได้ ตามวัตถุประสงค์ของโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจ และเหตุผลการประกาศใช้พระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ.2535 อย่างแท้จริง และจากการสัมภาษณ์เกษตรกรและเอกชนรายย่อยที่ดำเนินการพบว่าในการประกอบกิจการอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากผลผลิตสวนป่า ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับตามกฎหมายเกี่ยวกับการป่าไม้ในการดำเนินการขออนุญาตตั้งโรงงานแปรรูปไม้ โรงงานแปรรูปไม้เพื่อประดิษฐ์กรรมโรงค้าไม้แปรรูป และโรงค้าสิ่งประดิษฐ์ หากภาครัฐมีความเห็นว่าการดำเนินกิจการปลูกสวนป่าเอกชนเป็นกิจการที่ต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการทบทวนนโยบายการส่งเสริมการปลูกป่า กฎหมาย ข้อกำหนด กฎกระทรวง และแนวทางปฏิบัติของระบบราชการ ทุกส่วนขององค์กรและราชการที่เกี่ยวข้อง ให้มีความสอดคล้องรองรับ และมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มิใช่เป็นการส่งเสริมให้ดำเนินการ แต่ยังใช้กฎหมายเดิมบังคับให้ปฏิบัติตามอยู่อย่างที่เป็นในปัจจุบันและเป็นไปตามความต้องการของผู้ประกอบกิจการอย่างแท้จริง ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า การที่เกษตรกรและเอกชนที่ได้ดำเนินการไปแล้วตามโครงการส่งเสริมการปลูกไม้เศรษฐกิจที่มีความประสงค์จะทำกิจการสวนป่าเพื่อการค้า ควรจะสามารถขึ้นทะเบียนที่ดินสวนป่าเพื่อการค้าได้ตามพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 ได้ ในส่วนที่เป็นประเด็นที่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติสวนป่า ก็ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมให้สามารถดำเนินการได้ เพราะเมื่อผู้ประกอบกิจการสวนป่าได้ขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแล้วระบบราชการสามารถควบคุมดูแลให้เป็นไปตามระเบียบ กฎหมายได้

ในการแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กับเกษตรกรและเอกชนรายย่อยที่ได้ดำเนินการปลูกสวนป่าแล้ว และมีจำนวนมากที่มีความประสงค์จะประกอบกิจการในลักษณะดำเนินการเป็นอุตสาหกรรม เพื่อจะได้เพิ่มมูลค่าของสินค้า ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะไม้แปรรูป หรือเป็นสิ่งประดิษฐ์ ผู้ศึกษาเห็นว่า หากมีศักยภาพเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการเป็นระบบอุตสาหกรรมทั้งขนาดเล็ก

และขนาดใหญ่โดยมีปริมาณไม้เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบเพียงพอในการดำเนินการและค้ำค่าในการลงทุน
ควรได้รับการสนับสนุน และควรมีการปรับปรุงในเรื่องการอนุญาตให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ
โรงงาน ในส่วนของป่าไม้ควบคุมดูแลในด้านวัตถุดิบ(ไม้) ที่จะนำเข้าป้อนโรงงาน

2. เงื่อนไขทางด้านสังคม เศรษฐกิจ ของเอกชนเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานส่งเสริมการ
ปลูกป่าภาคเอกชน

ลักษณะการดำเนินการในที่ดินสวนป่า

ผู้ประกอบการกิจการสวนป่าภาคเอกชนในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่
ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า และได้รับหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนเป็นสวนป่าแล้ว
การทำไม้ออกจากสวนป่า ส่วนใหญ่ผู้ทำสวนป่ายังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากยังไม่มีความพึงพอใจ
ในราคาของไม้ และมีความต้องการในการเพิ่มมูลค่าในผลผลิตโดยการแปรรูปเป็นสินค้ามากกว่า
การจำหน่ายเป็น ไม้ท่อน

ลักษณะการลงทุน

ผู้ประกอบการกิจการสวนป่าภาคเอกชนในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่
ดำเนินการปลูกสวนป่าโดยใช้เงินทุนส่วนตัว และได้รับการสนับสนุนเงินทุนดำเนินการในการปลูก
สวนป่าจากทางราชการ ผู้ทำสวนป่ายังไม่มี ความมั่นใจการผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุน

การตลาด

ราคาของไม้ ถูกกำหนดโดยผู้ซื้อไม้ได้เป็นไปตามกลไกของตลาด

เนื่องจากการดำเนินการปลูกป่าเอกชนเพื่อการค้า เป็นเรื่องใหม่สำหรับเกษตรกรและ
เอกชนรายย่อย ซึ่งในการดำเนินการปลูกป่าต้องใช้ระยะเวลานานกว่าการประกอบกิจการอื่นจึงจะ
ได้รับผลตอบแทน ดังนั้นเกษตรกรและเอกชนรายย่อยต้องมีความมั่นใจว่าผลตอบแทนที่จะได้รับ
จากการดำเนินการจะค้ำค่าในการลงทุนและรอคอย จึงจะทำการดำเนินกิจการปลูกสวนป่า รัฐจึงได้
กำหนดสิ่งจูงใจในการเข้าร่วม โครงการฯ เป็นการสนับสนุนเงินทุนแบบให้เปล่าในการดำเนินการ
ซึ่งเป็นไปตามความหมายของการจูงใจของอารี พันธุ์มณี (2540) ซึ่งกล่าวถึง การจูงใจ (Motivation)
ว่าหมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง
เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ และปราณี रामสูต (2528) ซึ่งให้ความหมายของ
แรงจูงใจ ว่าหมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่ช่วยเพิ่มพลัง เพิ่มความกระฉับกระเฉงให้กับพฤติกรรม
ที่นอกเหนือไปจากสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นธรรมดา ทำให้พฤติกรรมที่แสดงออกไปมีทิศทางหรือ
มีจุดหมายปลายทาง และภาวะที่บุคคลถูกผลักดันให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างหรือหลายอย่าง
เพื่อให้บรรลุจุดหมายปลายทางที่ต้องการ เกษตรกรและเอกชนรายย่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมกับ
โครงการของรัฐ ซึ่งเป็นไปตามความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ของไพรัตน์

เดชะรินทร์ (2527) ผู้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง ขบวนการที่รัฐบาลทำการ ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน สร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชน ทั้งในรูปบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการเรื่องใด หรือหลาย เรื่องร่วมกัน เกษตรกรและเอกชนรายย่อยที่มีความพร้อมในการดำเนินการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามโครงการฯ และจากการศึกษาผู้ทำสวนป่าในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้ประกอบการสวนป่าภาคเอกชนในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ค่อนข้างสูง มีเพียงบางข้อที่ไม่มีผลกับผู้ประกอบการ โดยตรงจะไม่ทราบ เช่น กรณีการโอนทะเบียนที่ดินสวนป่า เป็นต้น

จากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ข้อจำกัดในการดำเนินการส่งเสริมเกษตรกรปลูกป่าภาคเอกชนของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 ราย ที่ผู้ทำสวนป่ามีความเห็นว่าเป็นข้อจำกัดในการ ดำเนินกิจการสวนป่าของกลุ่มตัวอย่าง สรุปได้ดังนี้

1 การไม่ต้องอยู่ภายใต้ข้อบังคับบางประการของพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484 เช่น ในกรณีการขุดตั้งโรงงานแปรรูปไม้ หรือการขุดตั้งโรงค้ำไม้แปรรูป หรือการทำอุตสาหกรรม ต่อเนื่องจากผลผลิตที่ได้มาจากการทำกิจการสวนป่าเพื่อการค้า

2 การประกันราคาผลผลิตที่ได้จากกิจการสวนป่า

3 ภาระในการจัดทำดวงตราประจำสวนป่า ตลอดจนการดูแลรักษาดวงตรา

4 ความไม่ทันสมัยของหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ประกอบกิจการ โรงงานแปรรูปไม้

5 ความรู้ เทคนิค วิธีการผลิต

ผลการศึกษาจากการเก็บข้อมูล สามารถอธิบายได้ดังนี้

เกษตรกรและเอกชนรายย่อยผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่จะเป็นเอกชนรายบุคคล อาชีพหลักส่วนใหญ่รับจ้าง อาชีพรองทำการ เกษตรกรรม มีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 10,000 – 50,000 บาท มีที่ดินมากกว่า 2 แปลง ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า 10 – 50 ไร่ และที่ดินที่ใช้ดำเนินการปลูกสร้างสวนป่าเป็นกรรมสิทธิ์ ของตนเองประเภทโฉนดที่ดิน หนังสือรับรองการทำประโยชน์ที่ดินและหนังสือแสดงสิทธิ ครอบครอง แสดงว่าเกษตรกรและเอกชนรายย่อยในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีฐานะทาง การเงินค่อนข้างดี และมีที่ดินเป็นจำนวนมาก จึงได้นำที่ดินมาดำเนินการปลูกสร้างสวนป่า เพื่อคาดหวังผลตอบแทนที่จะได้รับจากการดำเนินการ แม้ว่าใช้เวลาในการดำเนินการนานกว่าการ ประกอบกิจการอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชร แก้วส่อง และคณะ (2539) พบว่าสาเหตุที่ เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ต้องการมีไม้ไว้ใช้สอย ประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่จะได้รับเมื่อต้น ไม้

โตแล้ว ปลูกป่าเพื่อให้ลูกหลานไว้ใช้ในอนาคต ส่วนการปลูกป่าเพื่อเป็นการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดลอมมีน้อย จากการดำเนินการศึกษาพบว่ามิเกษตรกรที่ดำเนินการปลูกป่าเพื่อรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดลอม มีประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 ราย และไม่ได้ยื่นคำขอเข้าร่วมโครงการปลูกไม้เศรษฐกิจ และขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่าแต่อย่างใด

ในการดำเนินการในที่ดินสวนป่าเกษตรกรและเอกชนรายย่อยผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ได้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า และได้รับเอกสารหนังสือรับรองการขึ้นทะเบียนที่ดินเป็นสวนป่า ได้จัดทำดวงตราประจำสวนป่า ผู้ทำสวนป่าส่วนใหญ่ยังไม่ดำเนินการทำไม้ออกจากสวนป่า จากการเก็บข้อมูลและสัมภาษณ์พบว่าราคาของไม้ยังไม่จูงใจให้ผู้ทำสวนป่าตัดเพื่อจำหน่าย และมีผู้ทำสวนป่าซึ่งดำเนินการเป็นลักษณะเครือญาติและเพื่อน มีความประสงค์ที่จะดำเนินการเป็นลักษณะอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้ดำเนินการยื่นคำขอตั้งโรงงานแปรรูปไม้ เพื่อรองรับไม้ที่ตัดออกจากสวนป่าของตนเอง เครือญาติและเพื่อน เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญชร แก้วส่อง และคณะ(2539) พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ผลประโยชน์จากโครงการ กรรมสิทธิ์ในที่ดินและต้นไม้ที่ปลูก

ทุนในการดำเนินงานเกษตรกรและเอกชนรายย่อยผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนส่วนตัวในการดำเนินงาน และส่วนใหญ่ได้รับเงินสนับสนุนจากทางราชการ เป็นเงินสนับสนุนการปลูกป่าตามโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จำนวน 3,000 บาท และได้รับครบ 5 ปี ตามหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน จากข้อมูลพื้นฐานของผู้ทำสวนป่าในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีฐานะค่อนข้างดี และมีที่ดินจำนวนหลายแปลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชัย พันธเสน (2539) พบว่า เงินที่รัฐให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรและประชาชนในการเข้าร่วมโครงการส่งเสริมปลูกไม้เศรษฐกิจ จะไปตกกับผู้มีได้เป็นเกษตรกรที่มีฐานะคืออยู่แล้วกว่า ร้อยละ 50 และตกอยู่กับเกษตรกรที่มีฐานะคืออยู่แล้วอีกจำนวนหนึ่งรวมสองกลุ่มจะได้รับเงินอุดหนุนไปร้อยละ 90 จากการศึกษพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รายได้ต่อเดือน 10,000 – 50,000 บาท จำนวน 19 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 29.2

การตลาด ผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ทำการตัดไม้ออกจากสวนป่า และในเรื่องราคาของไม้พบว่าถูกกำหนดโดยผู้ซื้อ ประกอบกับไม้ที่ผู้ทำสวนป่าทำการตัดวางขายระยะออกจากสวนป่า จะเป็นไม้ที่มีลักษณะทราวม โดยให้เหลือไม้ที่มีลักษณะดีไว้เพื่อให้เจริญเติบโตและมีคุณภาพต่อไป ราคาจึงค่อนข้างต่ำ ผู้ทำสวนป่าไม่มีความพอใจในราคาของไม้ที่จะตัดออกจำหน่าย และเกิดความไม่มั่นใจว่าผลตอบแทน

ที่จะได้รับจากการดำเนินการปลูกสวนป่าจะได้รับค้ำค่าตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ และเห็นว่าควรทำการแปรรูปออกจำหน่ายในลักษณะอื่นที่มีราคาสูงกว่าการจำหน่ายเป็น ไม้ท่อน

เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง มีความเหมาะสมสามารถปฏิบัติได้ สำหรับพระราชบัญญัติสวนป่า พ.ศ. 2535 พบว่า ในส่วนที่มีผลได้เสียโดยตรงกับผู้ทำสวนป่า จะมีความรู้ความเข้าใจ ในส่วนที่ไกลตัวออกไปจะมีความรู้น้อยหรือไม่ทราบ เช่น ในกรณีการโอนกรรมสิทธิ์ ระยะเวลาการโอนกรรมสิทธิ์

การเข้าถึงบริการของหน่วยงานรัฐ ผู้ดำเนินการปลูกสวนป่าภาคเอกชน ในท้องที่อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ได้รับการตรวจติดตามประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานสวนป่าจากเจ้าหน้าที่ของทางราชการ และอยากให้หน่วยราชการให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการ การบริหารจัดการสวนป่า และด้านการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของนิพล ปลายนา(2539) พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน ได้มีการติดต่อพบปะกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมป่าไม้ และพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการใหม่ได้แบ่งกรมป่าไม้ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเปลี่ยนเป็นกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพืชพันธุ์ และอีกส่วนหนึ่งคงอยู่ไว้กับกรมป่าไม้ มีการยกเลิกหน่วยงานระดับอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานแรกที่เกษตรกรและเอกชนรายย่อยจะเข้าไปรับบริการบริการจากทางราชการ และแนวทางในการปฏิบัติในปัจจุบันยังไม่ชัดเจนว่าผู้ปฏิบัติงานด้านนี้จะเป็นหน่วยงานใด แต่งานโครงการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนยังคงอยู่ในการควบคุมดูแลของกรมป่าไม้

5.3 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ภาครัฐควรให้การส่งเสริมและสร้างความมั่นใจในการลงทุน และผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนของผู้ประกอบการสวนป่า
2. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับโครงการ ให้เป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของผู้ดำเนินกิจการปลูกป่า โดยรัฐเป็นผู้ให้การสนับสนุนและส่งเสริมรวมทั้งแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นตามขั้นตอนการดำเนินงาน
3. ปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของระบบราชการ ที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับนโยบายในการส่งเสริมการปลูกป่าภาคเอกชนและเป็นไปตามความต้องการที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติ

4. ภาครัฐควรปรับปรุงกฎเกณฑ์ที่ใช้ปฏิบัติและเพิ่มข้อกำหนด มาตรการในการควบคุมดูแลให้สอดคล้องกับความเป็นจริงและเอื้อให้เกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงานปลูกป่าให้ประสบความสำเร็จพร้อมทั้งส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการผลิต เพื่อนำไปสู่ระบบอุตสาหกรรมต่อเนื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย ระเบียบวิธีปฏิบัติของระบบราชการ ในส่วนที่มีความขัดแย้ง ไม่สอดคล้องกันในการปฏิบัติ โดยให้ผู้ทำสวนป่ามีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขในการดำเนินกิจการปลูกป่าภาคเอกชน ตลอดจนอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
2. ศึกษาระบบกลไกการตลาด ตลอดจนกระบวนการจัดการผลผลิตที่ได้จากการดำเนินกิจการปลูกป่าภาคเอกชน
3. ศึกษาปัจจัยที่สร้างแรงจูงใจให้เอกชนสนใจในการลงทุนดำเนินกิจการสวนป่า